

ὁποσείουσιν αὐτὰς παντοῖα ἡφαιστείαι, ἔτοιμα νὰ ἐκραγῶσιν, ἐγράψαμεν δὲ τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ τοῦ πατρὸς Ὑκκίνθου, ἵνα ὑποδείξωμεν, ὅτι ὁ ἐφιέμενός νὰ ἐπιφέρῃ φάρμακον εἰς τὰ δεινὰ ταῦτα, ἐρεθίζει αὐτὰ ἔτι μᾶλλον, φαρμακεύει ἔτι μᾶλλον τὰς πληγὰς, ὁσάκις, μάλιστα, προκαπαίει τῆς φιλοσοφίας.

Εὐτυχεστέρα, κατὰ τοῦτο, ἡ γηραιὰ ἡμῶν Ἀνατολή. Ὑστερεῖ μὲν τῶν εὐρωπαϊκῶν κοινωνιῶν κατὰ τὴν ὕλικήν πρόοδον καὶ τὸ εὖ εἶναι, ἔχει ἔν τινι μικρῇ γωνίᾳ αὐτῆς τὰς περὶ προσώπων καὶ προσωπικῶν συμφερόντων τρικυρίας της¹, ἀλλὰ δὲν ἐγκλείει ἐν τοῖς κόλποις της τὰ ἀνατρεπτικὰ καὶ δυσοίωνα ἐκεῖνα στοιχεῖα. Ἐν ἔχει σύμβολον ἱερὸν τὸ πιστεῦειν καὶ ἕνα ἄριστον οἰωνὸν τὸ ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης. Εἴθ' ἐρμείνει εἰς ταῦτα!

Ἐργαρον κατὰ μᾶλλον τοῦ 1877.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΩΠ.

ΠΟΙΚΙΛΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ. ΚΟΝΤΟΥ.

§ 6.

Πολίτης — πατριώτης.

Περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν λέξεων τούτων, ἥτις αἰετοτε μὲν ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν ἀρχαίων τηρεῖται, σπανίως δ' ἐν τῇ τῶν μεταγενεστέρων ἀμελεῖται, ἐποιήσαντο λόγον ὁ Ἀμμώνιος καὶ ἄλλοι παλαιοί, ὧν παρατιθέμεθα κατὰ λέξιν τὰς παρατηρήσεις.

Ἀμμών. σελ. 115 «Πολίτης καὶ πατριώτης διαφέρει. Πολίτης μὲν γὰρ ὁ ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως ἐλεύθερος ἐλευθέρῳ, πατριώτης δὲ ὁ ἐκ τῆς αὐτῆς χώρας δοῦλος δούλῳ· ἡ γὰρ πατρίς καὶ ἐπὶ τῆς χώρας τάττεται, ὡς τὸ

τοῖσι δ' ἄφαρ πόλεμος γλυκίων γένετ' ἢ νέεσθαι

ἐν νηυσὶ γλαφυρῇσι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

οὐ γὰρ πάντες ἐκ μιᾶς ἦσαν πατρίδος ἀλλ' ἐκ μιᾶς χώρας».

Φώτ. Λεξ. σελ. 402, 12 «Πατριώτης: ὁ βάρβαρος λέγεται τῷ βαρβάρῳ καὶ οὐ πολίτης» καὶ σελ. 402, 14 «Πατριῶται: οἱ δοῦλοι Ἑλλήνων, πολῖται δὲ οἱ ἐλεύθεροι· οἱ δὲ τοὺς βαρβάρους πατριώτας». Ὁ Πόρρων ἐξέδωκεν οἱ δοῦλοι τῶν Ἑλλήνων». Ἀλλ' ὁ Κόβητος μετέγραψεν «οἱ δοῦλοι ἀλλήλων» (*Var. Lect.* σελ. 244 καὶ *Μνημοσ.* Τόμ. II', σελ. 50).

Ἡσύχ. «Πατριώτης: παρὰ Ἀθηναίοις ὁ βάρβαρος καὶ οὐ πολίτης».

¹ Δὲν μνημονεύω τῶν μετὰ ταῦτα ἐκραγείσων, ὧ τοῦ τρομεροῦ!, περὶ ποιήσεως καὶ ποιητῶν!

Πολυδεύκ. Γ', 54 «Οἱ δὲ βάρβαροι ἀλλήλους οὐ πολίτας ἀλλὰ πατριώτας λέγουσιν. Ἀρχιππος δὲ καὶ συμπατριώτας ἔφη. Πλάτων μέντοι ἐν τοῖς Νόμοις καὶ ἐπὶ Ἑλλήνων τὸ πατριώται εἶρηκεν. Ἀλλ' ἐν τοῖς Νόμοις τοῦ Πλάτωνος ἀναγινώσκεται «Δύο δὴ λείπεσθον μόνω μηχανά, μήτε πατριώτας ἀλλήλων εἶναι τοὺς μέλλοντας ῥᾶον δουλεύσειν ἀσυμφώνους τε εἰς δυνάμιν ὅτι μάλιστα, τρέφειν δ' αὐτοὺς ὀρθῶς μὴ μόνον ἐκείνων ἕνεκα, πλεον δὲ αὐτῶν προτιμῶντας» (σελ. 777). Πρόκειται δὲ περὶ οἰκετῶν ἢ δούλων, οὐχὶ περὶ ἐλευθέρων ἢ Ἑλλήνων, ὡς πλημμελῶς ὁ Πολυδεύκης ὑπέλαβε.

Φέρεται δὲ καὶ ἐν τῷ Ψευδοσοφιστῇ τοῦ Λουκιανοῦ § 5 «Ἄλλου δὲ αὖθις λέγοντος πατριώτης ἔστι μοι ἐλάνθανες ἄρα ἡμεῖς, ἔφη, βάρβαρος ὢν». Σχολ. σελ. 263 «Ὁμοίηται γὰρ ἔδει εἰπεῖν, ὁμόγλωσσος, ὁμόνομος· τὸ δὲ πατριώτης ἐπὶ βαρβάρων· οἱ βάρβαροι γὰρ οὕτως ἀλλήλους φασὶν ἀντὶ τοῦ πολίτης, καὶ ἴσως ὅτι μὴ κατὰ πόλεις οἰκοῦσι. Πλάτων μέντοι καὶ ἐπὶ Ἑλλήνων ἐν τοῖς Νόμοις τῷ πατριώτης ἐχρήσατο».

Τοῖς ἐλευθεροῖς ὑπῆρχε πόλις ἥτοι πολιτικὴ κοινωνία καὶ ἀπόλαυσις τῶν ἀγαθῶν αὐτῆς, τοῖς δὲ δούλοις πατρίς μόνη ὑπῆρχεν, οὐχὶ δὲ καὶ πόλις, ἅτ' οὐδαμῶς κοινωνοῦσι τῶν τῆς πόλεως. Εὐλόγως λοιπὸν οἱ μὲν κοινὴν ἔχοντες πόλιν ὀνομάζοντο πολῖται ἀλλήλων, οἱ δὲ κοινὴν πατρίδα πατριῶται, οὐ μόνον οἱ δούλοι ἀλλὰ καὶ οἱ βάρβαροι, οἵτινες δούλοι καὶ αὐτοὶ ἦσαν κατὰ τὸ Εὐριπίδειον :

τὰ βαρβάρων γὰρ δούλα πάντα πλὴν ενός.

Ἐποιήσατο δὲ χρῆσιν τοῦ πατριώτης ὁ Φερεκράτης ἐν ἀποσπάσματι σωζομένῳ ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίαις Ὀρν. 1294 :

οἶμαι δ' αὐτὸν κινδυνεύσειν ἐς τὴν Αἴγυπτον (ἴοντα)

**** ἵνα μὴ ξυνέχη τοῖσι Λυκούργου πατριώταις.

καὶ ὁ Νίκων παρ' Ἀθηναίῳ σελ. 487, γ' :

καὶ πάνυ τις εὐκαίρως προπίνω, φησί, σοί,
πατριῶτα.

Πρβ. καὶ Βεκκ. Ἄν. σελ. 113, 20 «Συμπατριώτης : Ἀρχιππος· τὸ μέντοι πατριώτης Ἀλεξίς»¹. Κεῖται δὲ καὶ παρὰ Δίῳ τῷ Κασσίῳ Μ'. θ', 2 «τῷ μὲν γὰρ οἰκέτῃ τῷ Νερουῖου, καίτοι πείραν ἔργῳ τῆς εὐνοίας αὐτοῦ λαβὼν, οὐκ ἐπίστευσε, μὴ καὶ τοὺς πατριώτας ἐλεήσας μέγα τι κακὸν σφᾶς ἐξεργάζοιται».

Οὐ μόνον δ' ἐπὶ δούλων ἢ βαρβάρων παρελαμβάνετο ἡ λέξις πατριώτης ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἵππων, ὡς παρὰ Ξενοφῶντι Κύρ. Παιδ. Β', 6', 26 «μηδὲ μέντοι σκοπεῖτε ὅπως ἐκ τῶν πολιτῶν ἀντιπληρώσατε τὰς τάξεις, ἀλλ' ὥσπερ ἵππους οἱ ἂν ἄριστοι ὦσιν, οὐχ οἱ ἂν πατριῶται, τούτους ζητεῖτε, οὕτω καὶ ἀνθρώπους — λαμβάνετε». Ἐν τῷ Σκύθῃ τοῦ Λουκιανοῦ § 3 εὐρίσκεται «Οὕτως ἔχοντι τῷ Ἀναχάρσιδι ἐντυγχάνει δαίμων τις ἀγαθὸς ὡς ἀληθῶς ὁ Τόξαρης

1. Ἴδε καὶ Βέργκιον de Reliqu. Comaed. Att. Ant. σελ. 158.

ἤδη ἐν τῷ Κεραμειῷ· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἡ στολὴ αὐτὸν ἐπεσπάσατο πατριώτις οὖσα, κτέ.», παρὰ δὲ Δίῳι τῷ Κασσίῳ ΛΘ', λή', 5 «ἤδη γὰρ τινες καὶ ἐκεῖνο εἶπον, ὅτι πρὸς τῷ τῆς φωνῆς τῆς πατριώτιδος αὐτοῦς (τοὺς ἐλέφαντας) ἐπάειν καὶ τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ γιγνομένων συνιάσιν».¹ Ὁ Εὐριπίδης ἐν τοῖς Ἡρακλείδαις εἶπε στίχ. 755 τῆς πατριώτιδος γὰρ, ὁ δὲ Σοφοκλῆς ἐν Οἰδίποδι Τυράννῳ ὠνόμασε στίχ. 1091 τὸν Κιθαιρῶνα πατριώταν Οἰδίπου, εἰς ὃ φέρεται σχόλιον ἀνωφελές «Πατριῶται οἱ ἐν τῇ αὐτῇ πατρίδι στρεφόμενοι» (Τόμ. Β', σελ. 171, 7). Ὁ Ἀρτούγγιος μετετύπωσε τὸ πατριώταν εἰς τὸ πατέρ' ὡδάν (Οἰδ. Τυρ. σελ. 232).

Τῆς ἀδοκίμου χρήσεως, καθ' ἣν τὸ πατριώτης κεῖται ἀντὶ τοῦ πολίτης, παρέχει ἡμῖν παράδειγμα ὁ Ἰάμβλαχος λέγων ἐν τῷ περὶ τοῦ Πυθαγορικοῦ βίου § 21 «Μηδενὸς οὖν αὐτῷ προστρέχοντος (Γρ. προσέχοντος, καθὰ παρετηρήθη ἤδη ὑπ' ἄλλων) μηδὲ γνησίως ὀρεγομένου τῶν μαθημάτων, ἀ τοῖς Ἑλλήσιν ἐνοικίζειν παντὶ τρόπῳ ἐπειράτο, μὴ περιτρονῶν μηδὲ ὀλιγορῶν τῆς Σάμου διὰ τὸ πατρίδα εἶναι γεῦσαί τε πάντως βουλόμενος τῆς τῶν μαθημάτων καλλωνῆς τοὺς πατριώτας, εἰ καὶ μὴ ἐκόντας, κτέ.» (Πρβ. καὶ Κόβητον Μνημοσ. 1877, σελ. 344). Παρ' Ἐπιφάνειῳ ἀναγινώσκεται Τόμ. Β', σελ. 120, 28 «ἐλέγοντο γὰρ καὶ ἐκάστης χώρας πατριῶται».

Πατριώτην θεὸν εἶπεν ὁ Πλούταρχος τὸν Διόνυσον ἐν τοῖς Ἠθικοῖς σελ. 671, γ' «Ἄρα, ἔφη, σὺ τὸν πατριώτην θεόν, ὃ Λαμπρία, εὖιον, ὀρσιγύναικα, μαινομέναις ἀνθέοντα τιμαῖσι Διόνυσον, ἐγγράφεις καὶ ὑποποιεῖς τοῖς Ἑβραίων ἀπορρήτοις;». Φέρεται δὲ καὶ ἐν Λακωνικῇ ἐπιγραφῇ παρὰ Βοικκίῳ Ἀριθμ. 1444, 11 «Ἀρτέμιδος πατριώτιδος ἐν Πλείαις».

Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς προκειμένης λέξεως γράφει Στέφανος ὁ Βυζάντιος σελ. 512, 20 «Πατρίς: ἡ πατρόθεν πόλις. Τὸ ἐθνικὸν ὥφειλε πατρίτης, ἄμεινον δὲ τὸ πατριώτης». Ἀλλὰ περὶ τούτου ἄλλαχού.

§ 7.

Πολίτης — συμπολίτης, πατριώτης — συμπατριώτης.

Περὶ τοῦ πατριώτης σημαίνοντος τὸν ἐκ τῆς αὐτῆς πατρίδος ὄντα εἵπομεν τὰ δέοντα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περὶ λαμβάνεται ἐνίοτ' ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ καὶ ἡ λέξις πολίτης δηλοῦσα τὸν ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως ὄντα. Πρβ. δημότης, κομήτης, φυλῆτης, γεννήτης, κτλ.

Μοσχόπουλ. «Πατριώτης πατριώτου Ἀττικόν ἐστίν' ὡς γὰρ φημεν πολίτην τὸν συμπολίτην καὶ ἡλικιώτην τὸν συνηλικιώτην, οὕτω καὶ πατριώτην τὸν συμπατριώτην». Εὐστάθ. σελ. 901, 9 «παρ' οἷς καὶ ὅτι, ὥσπερ φυλῆτης καὶ πολίτης καὶ θιασώτης καὶ λοχίτης καὶ ἐθνίτης καὶ δαιταλεύς, οὕτω σχε-

1 Πρβ. Ρεῖμαρον Δί. Κασσ. σελ. 209.

τικόν καὶ ὁ δημότης κατὰ πρόνυμον κοινωνίαν· δηλοῖ γὰρ Ἀττικῶς τὸν τοῦ αὐτοῦ δήμου μετέχοντα». Πρβ. καὶ Θωμ. Μάγιστρ. σελ. 290, 3 «Πολίτης λέγε τῷ δεῖνι ἤγουν συμπολίτης· πολίτης δὲ πόλεως».

Ἀνδοκίδ. π. Μυστῆρ. 139 «ὦν οὗτος φησι πολίτης εἶναι οὐκ ὦν». Αὐστ. ἢ Ψευδοπλυσ. ὑπὲρ Πολυστρ. 12 «ὅτι ὁμῶν ἐστὶ πολίτης». Πλάτ. Ἀπολογ. σελ. 37, γ' «ὁμοῖς μὲν ὄντες πολῖταί μου». Πρωταγ. σελ. 315, γ' «πολῖταί τε αὐτοῦ καὶ ἄλλοι τινές». σελ. 339, ε' «σὸς μὲντοι Σωκράτης πολίτης», κτλ. Ἐν τῷ Φαίδωνι σελ. 57, δ' «καὶ γὰρ οὔτε τῶν πολιτῶν Φλιασίων οὐδεὶς πᾶν τι ἐπιχωριάζει τὰ νῦν Ἀθήνας» ὑπελήφθη ὑπὸ τε τοῦ Σχολιάρχου (Γρηγορ. Κορ. σελ. 1048) καὶ ἄλλων παρέγγραπτον τὸ Φλιασίων («Ἴδε Σταλδωμίου εἰς Φαίδωνα σελ. 5 ἐκδ. γ').

Καὶ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις δὲ γίνεται χρῆσις τοῦ ὀνόματος πολίτης ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ συμπολίτης, οἷον παρὰ Πλουτάρχῳ «ὅταν δὲ ἑτέρους, οἷον ἡλικας ἢ πολίτας ἀντιπαρβάλλωμεν ἢ συγγενεῖς» (Ἠθικ. σελ. 72, δ') καὶ παρὰ Στράβωνι Ἀναξίμανδρος ὁ Μιλήσιος καὶ Ἐκαταῖος ὁ πολίτης αὐτοῦ» (σελ. 1) καὶ παρὰ Γαληνῷ «πολίτης τε καὶ διδάσκαλος ἡμέτερος» (Τόμ. 1Β', σελ. 356). Πρβ. καὶ «τὰ πολλὰ τέχνη ὁμιλεῖ τοῦ Ὀμήρου πολῖτις οὐσα» (Λουκιαν. Εἰκάζ. 15). Περὶ τοῦ ἀνδρες πολῖται ἴδε Κόβητον Παρατηρ. εἰς Διογ. Ἀλικ. σελ. 96.

Τοῦ συμπατριώτης ἐποίησατο χρῆσιν ὁ Ἀρχιεπὸς κατὰ τὸν Πολυδεύκην Γ', 54 καὶ τὸν Ἀνταττικιστὴν Βεκκ. Ἀν. σελ. 113, 20. Τοῦ δὲ συμπολίτης εὐρίσκεται παράδειγμα ἐν τοῖς Ἡρακλείδαις τοῦ Εὐριπίδου στίχ. 826:

ὦ συμπολίται, τῇ τε βοσκούσῃ χθονὶ
καὶ τῇ τεκούσῃ νῦν τιν' ἀρκέσαι χρεών.

Σχολ. Ἀριστοφ. Εἰρ. 909 «Οὔτε συμπολίτην οὔτε συνδημότην λέγουσιν. Ὁ μὲντοι Εὐριπίδης που λέγει· ὦ συμπολίται, κτέ.». Πολυδεύκ. Γ', 54 «Ἐπειτο δ' ἂν τούτοις πολίτης· ὁ γὰρ συμπολίτης οὐ δόκιμον, εἰ καὶ Εὐριπίδης αὐτῷ κέχρηται ἐν Ἡρακλείδαις τε καὶ Θησεῖ». Παρ' Αἰσχύλῳ Ἐπτ. 605 κακῶς κατ' ἐνὶ τῶν ἀντιγράφων ἀναγινώσκεται:

ἢ συμπολίταις ἀνδράσιν δίκαιος ὢν
ἐχθροζένοισι τε καὶ θεῶν ἀμνήμοισι
πληγεῖς θεοῦ μάστιγι παγκοίνῳ ἴδμεν.

ἀντὶ τοῦ ξὺν πολίταις («Ἴδε Δινδόρφιον Αἰσχύλ. Τόμ. Β', σελ. 194 καὶ Ἑρμηνδὸν Αἰσχύλ. Τόμ. Β', σελ. 318).

Τὸ σύνθετον συμπολίτης ἀποδοκιμάζεται καὶ ὑπὸ τοῦ Φρυνίχου γράροντος σελ. 172 «Πολίτης λέγε, μὴ συμπολίτης». Φέρεται δὲ καὶ ἐν τοῖς εἰς Σοφοκλέα Σχολίοις Τόμ. Β', σελ. 160, 25 «Πολίτης ἐμός ἐστιν ὁ δεῖναι· οὐδέποτε δὲ μετὰ τῆς ΣΥΝ· ἤγουν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐστὶν ἐμοὶ πόλεως» καὶ ἐν τῇ Ἐκλογῇ Θωμᾶ τοῦ Μάγιστρου σελ. 96, 3 «Δημότης Ἀττικοὶ ἀνευ τῆς ΣΥΝ· Ἀριστοφάνης ἐν Πλούτῳ».

ἄνδρες, φίλοι καὶ δημόται.

Ὡσαύτως καὶ πολίτης καὶ ἡλικιώτης καὶ στασιώτης· συμπότης δέ» καὶ σελ. 292, 13 «Πολίτης, δημότης, φυλέτης ἄνευ τῆς ΣΥΝ λέγων Ἀττικῶς ἐρεῖς· συνέφηβος δέ καὶ συνθιασώτης καὶ συμπότης, ὅτι καὶ πρόσκαιρος αὐτῶν ἡ κοινωνία· ἐπὶ δὲ τῶν προτέρων οὐχ ὁμοίως» (Πρβ. καὶ Ψευδηρωδιαν. Πειρσ. σελ. 475 καὶ Φιλήμ. Λεξ. Τεχνολ. § 59 καὶ § 146).

Ἐκ τῶν μεταγενεστέρων ἐποιήσατο χρῆσιν τοῦ συμπολίτης ὁ Αἰλιανὸς Ποικ. Ἱστορ. Γ', 44 «νεανίσκοι τρεῖς εἰς Δελφοὺς ἀφικόμενοι θεωροὶ συμπολίται κακούργοις περιτυγχάνουσιν» καὶ ὁ Ἰώσηπος Ἰουδ. Ἀρχ. ΙΘ', 6', 2 «οὐ μόνον εἰς τοὺς συμπολίτας ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους» καὶ ὁ Εὐσέβιος Προπαρ. Εὐαγγ. Δ', 6', 6 «ὡς ἂν οἰκεῖοις φίλοις καὶ συμπολίταις» καὶ ὁ Ἀστέριος παρὰ Φωτ. Βιβλ. σελ. 502, 12 «συνάγοντα πάντας τοὺς ἀσώτους καὶ συμπολίτας ποιούμενον» καὶ ἄλλοι. Πρβ. καὶ Ἐπιστ. πρὸς Ἐφεσ. Β', 19 «ἀλλὰ ἐστε συμπολίται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ». Ὁ Παχυμέρης εἶπε «πολίτης εἶ; ἀγάπα τὸν συμπολίτην». Τοῦ θηλυκοῦ συμπολίτις παρέχει ἡμῖν παράδειγμα ὁ Διόδωρος παρὰ Φωτ. Βιβλ. σελ. 385, 24 «Σύραν καὶ συμπολίτιν οὖσαν». Πρβ. καὶ Εὐστάθ. σελ. 119, 8 «ἀλλὰ πολῖτις ἦτοι συμπολίτις Ἀνδρομάχης οὖσα». Ἐν τοῖς εἰς Εὐριπίδην Σχολίαις Τόμ. Γ', σελ. 93, 9 Δινδ. ἀντὶ τοῦ «ἀπὸ πολιτίδων ἢ συγγενίδων τῆς Ἰοκάστης» ἔνια τῶν ἀντιγράφων ἔχουσι συμπολιτίδων. Παρατηρητέον δ' ὅτι ὁ τῆς αὐτῆς πόλεως πολίτης λέγεται καὶ ὁμόπολις — ὁμόπολις.

Τὸ συμπατριώτης βλέπει τις παρὰ Νικήτα τῷ Εὐγενεικνῷ Α', 51 «τοῖς ἀπεξενωμένοις συμπατριώταις» καὶ Δ', 293 «συμπατριώτης, φίλος» καὶ Γ', 296 «συμπατριωτῶν ἀστικῶν καλῶν νέων» καὶ παρ' Εὐσταθίῳ ἢ Εὐμαθίῳ καθ' Ὑσμίν. καὶ Ὑσμιν. Γ', 2 «ἑσσυμπατριώτης ἐξ Αὐλικώριδος» καὶ Ζ', 3 «οὗτός μοι συμπατριώτης». Πρβ. καὶ Τζέτζ. Ἑξηγ. Ἰλιάδ. σελ. 8, 1 «συμπατριώτην αὐτὸν αὐτῶν ἐπιγράφουσι» καὶ Σχολ. Ἀριστοφ. Ὀρν. 468 «καὶ φυλέτα· συμπατριῶτα»¹.

Τὸ συνδημότης καὶ συνῡλικιώτης ἦσαν ἄγνωστα τοῖς δοκίμοις μεταχειριζομένοις ἀεὶ τὰ ἀπλᾶ δημότης καὶ ἡλικιώτης, οἷον «Κρίτων οὕτως, ἐμὸς ἡλικιώτης καὶ δημότης» (Πλάτ. Ἀπολ. σελ. 33, δ'), κτλ. Καὶ τὸ συνφυλέτης δ' εἶνε τοῦ πονηροῦ κόμματος. Κοραῆς Ἰσοκράτ. Τόμ. Β', σελ. 339 «Τοῦτο τὸ χωρίον ὑπομνηματίζων, εἴρηκα (σελ. 290), ὅτι ὤφειλεν Ἰσοκράτης εἰπεῖν Φυλετῶν, Ἀττικῶς, καὶ οὐχ ὡς οἱ μεταγενέστεροι, Συμφυλετῶν. Νυνὶ δέ φημι, ὡς ὤφειλον ἐγώ, χαίρειν ἕκαστος καὶ τὰς ἐκδόσεις καὶ τὰντίγραφα, ἐξελάσαι τῶν Ἰσοκράτους λόγων τὸ Συμφυλετῶν, καθάπερ ἔτρεψα (σελ. 264) τὸ Συνεπιγραφέων εἰς τὸ Ἐπιγραφέων» (Πρβ. καὶ Λοβέκκιον εἰς Φρόνιχ. σελ. 172). Ἐλέγετο δ' ὁμοῦς ὑπὸ τῶν παλαιῶν οὐ μόνον ἡλιξ, οἷον ἡλιξ ἡλικια τέρπει, κτλ. ἀλλὰ καὶ συνῡλιξ καὶ ὁμῡλιξ, ὅπερ ἐν τῷ παρεφθαρμένῳ

¹ Ἴδε καὶ Σπώνιον Comment. de Odyss. σελ. 277.

ἐλληνισμῷ ἐκφέρεται καὶ κατ' ἰσοσύλλαβον κλίσειν ὁμηλικός — ὁμηλικόν.

Τὸ συνθιασώτης ἀπαντᾷ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ σελ. 362, ε' «ἐρανίσται καὶ συνθιασώται» καὶ παρ' ἄλλοις τῶν μεταγενεστέρων. Εἶπε δὲ καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἐν Πλούτῳ στίχ. 508 :

δύο πρεσβύτα ξυνθιασώτα τοῦ ληρεῖν καὶ πικραπίζειν¹.

Ἀλλὰ τὸ σύνηθες ἐν τῷ παλαιῷ λόγῳ τῶν Ἑλλήνων εἶνε θιασώτης, θιασώτης τινός, ὁ ἑμὸς θιασώτης. Φέρεται δὲ καὶ τύπος ἀνάπτικος θιασίτης. Πολυδεύκ. Γ', 8 «συνουσιастάς, θιασώτας ἢ θιασίτας, εἰλαπιναστάς, ἐρανιστάς». Μοῖρ. σελ. 186 «Θιασῶται διὰ τοῦ Ω Ἀττικῶς, θιασίται Ἑλληνικῶς».

Τοῦ συστασιώτης γίνεται χρῆσις ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου Ε', 70 αἰ μὲν γὰρ Ἀλκιμεωνίδαι καὶ οἱ συστασιῶται αὐτῶν εἶχον αἰτίην τοῦ φόνου τούτου» καὶ Ε', 124 «πρὸς ταῦτα δὴ ὧν συγκαλέσκει τοὺς συστασιώτας ἐβουλεύετο». Ἀλλὰ συχνότερον εὐρίσκεται παρ' αὐτῷ τὸ ἀπλοῦν στασιώτης, οἷον Α', 60 αἰ τε τοῦ Μεγακλέος στασιῶται καὶ οἱ τοῦ Λυκούργου ἐξελαύνουσί μιν», κτλ. Ως δ' οἱ κοινωνοὶ στάσεώς τινος ἐκαλοῦντο στασιῶται, οὕτως αἱ τῆς ἐγκυπρίας στάσεως μετέχοντες προσηγορεύοντο ἀντιστασιῶται, οἷον πιεζόμενος ὑπὸ τῶν οἴκοι ἀντιστασιωτῶν καὶ οὕτω περιγεγόμενος ἂν τῶν ἀντιστασιωτῶν καὶ καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας (Ξενοφ. Ἀναβ. Α', α', 10. Πρβ. καὶ Ἑλλ. Ζ', α', 43) καὶ δίκας τοὺς ἀντιστασιώτας αἶττε τῆς ἐωυτοῦ φυγῆς» (Πρόδ. Δ', 164. Πρβ. καὶ Α', 92 καὶ Ε', 69). Πρὸς τὸ συστασιώτης δύναται νὰ παραβλήθῃ τὸ τοῦ παρηκμακότος ἐλληνισμοῦ συναίρεσιώτης.

Τὸ λοχίτης ἐκφέρεται καὶ μετὰ τῆς ΣΥΝ προθέσεως παρ' Ἡροδότῳ Α', 82 αὐτῶν αἱ συλλοχιταίων διεφθαρμένων» (Πρβ. καὶ Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 858, δ'). Τὸ δὲ ἐθνίτης εἶνε μεταγενέστερον. Σουίδ. α' Ἐθνήται: οἱ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους». Κακῶς παρ' Πσυχίῳ ἀντιγινώσκειται α' Ἐθνισταί: οἱ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους». Τοῦ πονηροῦ κόμματος εἶνε καὶ τὸ σύνεθρος, ἀνθ' οὗ οἱ παλαιοὶ ἔλεγον ὁμοεθνής. Περὶ τοῦ τύπου σύνεθρος καὶ ὁμοεθρος καὶ ἄλλων τοιούτων θὰ διαλέσωμεν ἄλλαχού.

Τὸ δαιταλεὺς εἶνε συνώνυμον τῷ δαιτυμῶν. Πσύχ. α' Δαιταλεὺς: ὁ ἐπὶ τὰ δεῖπνα πορευόμενος, δαιτυμῶν». Πολυδεύκ. Γ', 12 αἰ δὲ συγκαληθέντες δαιτυμόνες, δαιταλεῖς, ἐπίκλητοι, σύγκλητοι, κλητοί». Καὶ τοῦ μὲν συνδαιτυμῶν οὐδὲν εὗρέθη παράδειγμα², τὸ δὲ συνδαιταλεὺς κεῖται παρ' Ἀθηναίῳ σελ. 354, δ' «ἄνδρες συνδαιταλεῖς». Πρβ. καὶ Σουίδ. α' Δαιταλεῖς: δαιτυμόνες καὶ θιασῶται καὶ συμπόται καὶ οἷον συνδαιταλεῖς». Συνήθως ἐλέγοντο σύνδειπνοι. Πρβ. καὶ συνδαίτης — συνδαίτωρ.

Τὸ κομήτης οὐδέποτε συνετέθη μετὰ τῆς ΣΥΝ προθέσεως.

Ὁ λαμβάνων μέρος τινός ἢ ὁ κοινωνός τινος γινόμενος ὠνομάζετο μερίτης,

¹ Πρβ. καὶ Βάχιον Κλεομήδ. σελ. 443.

² Ἐν κώδικι τοῦ Ξενοφώντος Κύρ. Παιδ. Η', Ε', 3 φέρεται συνδαιτυμόνες ἀντὶ τοῦ σύνδειπνοι.

οἷον Δημοσθέν. σελ. 889, 25 «τῆς μὲν ὠφελείας τούτους ποιῆσαι μερίτας, ἡμᾶς δ' ἀδικῆσαι» (=τούτοις δοῦναι μέρος ἢ τούτοις μεταδοῦναι). Πολύβ. Δ', κθ', 6 «οὐδενὸς μερίτην ἐποίησαν τῶν ἀλλόντων» (Πρβ. καὶ Δ', γ', 11, κτλ.). Θεμίστ. σελ. 84, 23 «θεὸς δὲ ὁ μερίτην ποιήσας τῆς ἐπωνόμου τῆς ἀρχῆς μερίτην ἀποφάνει καὶ τῆς ἀλουργίδος» (Πρβ. καὶ σελ. 88, 17, κτλ.). Μοχθηρόν δὲ καὶ ἀπόβλητον εἶνε τὸ συμμερίτης καὶ τὸ συμμεριστής. Θωρ. Μάγιστρ. σελ. 243, 3 «Μερίτης: οὐ συμμεριστής. Ἀριστείδης ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Λευκτρίων καλοῦ καὶ λαμπροῦ σχήματος ἡγεῖται μερίτης ἔσεσθαι».

Τῷ πολίτης λαμβανομένῳ ἀντὶ τοῦ συμπολίτης καὶ τῷ πατριώτης ὁμοιον φαίνεται τὸ γείτων παραγόμενον πιθκνώτατα ἐκ τοῦ γέα. Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 229, 26 «Γείτων: παρὰ τὸ γέα γέιτων καὶ κατὰ συναίρεσιν γείτων» (Πρβ. καὶ γηῆτης — γήτης). Σημαίνει δ' οὕτω ἡ λέξις γείτων τὸν πλησιόχωρόν καὶ ἐν τῇ αὐτῇ σχεδὸν γῇ ὄντα ἢ οἰκοῦντα, τὸν οἶονεῖ κοινωνοῦντα τῆς γῆς ἢ χώρας.

Ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ φέρεται οὐ μόνον τὸ πατριώτης σημαῖνον τὸν τὴν αὐτὴν ἔχοντα πατρίδα ἀλλὰ καὶ τὸ χωριατὸς δηλοῦν τὸν ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου ὄντα¹. Ἀλλ' αἰετοτε λέγεται συντοπίτης, οὐδέποτε τοπίτης. Πρβ. καὶ συνεπαρχιώτης. Κοραῆς Ἰσοκράτ. Τόμ. Β', σελ. 200 «Οἱ μεταγενέστεροι μέντοι τὰ σύνθετα προεῖλοντο ἢ δῆλον καὶ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν Πκύλου τοῦ Ἀποστόλου, ἐν αἷς εὕρηται καὶ ὁ Συμπολίτης καὶ ὁ Συνηλικιώτης καὶ ὁ Συμπολίτης, ὧν τὰ τελευταῖα δύο ἔσωτε καὶ ἡ συνήθεια. Ἡ αὐτὴ δὲ συνήθεια καὶ Συμπατριώτην καὶ Συντοπίτην συνωνύμως καλεῖ τὸν Συμπολίτην ὧν τῷ μὲν Ἀρχιππος ἐχρήσατο ὁ Κωμικός, ὡς φησι Πολυδεύκης τὸ δὲ Συντοπίτης παρὰ τὸ Τόπος συντέθεται, ὅπερ ἀπ' αὐτῶν ἤδη τῶν Πτολεμαϊκῶν χρόνων, ὡς ἐν ταῖς ἔμπροσθεν (σελ. 79) εἰρήκαμεν, τὴν πόλιν ἢ τὴν πατρίδα σημαίνειν ἐξενίκησεν, ἢ δῆλον ἐκ τοῦ, Ἴνα ἀπέλθω εἰς τὸν τόπον μου καὶ εἰς τὴν γῆν μου τῶν Ἑβδομήκοντα (Γενέσ. Α, 25)».

§ 10.

Πατριώτης — φιλόπατρις ἢ φιλόπολις.

Ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν καὶ δημῳδῇ γλώσσῃ τὸ ὄνομα πατριώτης ἔχον θηλυκὸν πατριώτισσα σημαίνει αἰετοτε τὸν ἐκ τῆς αὐτῆς πατρίδος ὄντα. Λέγεται δὲ καὶ καλὸς πατριώτης. Ὡς ἀλλατρία τῆς Ἑλληνικῆς καθόλου φωνῆς εἶνε ἡ πολλοῖς ἀσμενιστῇ χρῆσις τοῦ πατριώτης ἀντὶ τοῦ φιλόπατρις ἢ φιλόπολις.

Τὴν ἀτοπον ταύτην χρῆσιν παρετήρησε πρὸ πολλοῦ ὁ Κοραῆς, οὗ ἀξιόλογος φέρεται σημείωσις ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ξενοφῶντος Ἀπομνημονευμάτων καὶ τοῦ Πλάτωνος Γοργίου ἔχουσα οὕτω (σελ. 50):

¹ Πρβ. καὶ μαχαλιώτης (ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ μαχαλάς) = κωμῆτης.

«Εἰς πολλὰς πολλῶν ἐπιστολὰς βλέπω ὑπογεγραμμένους τοὺς ἀπιστέλλον-
τας, Ὁ πατριώτης δεῖνα. Τὸ λαμβάνουν, ὡς φαίνεται, συνώνυμον τοῦ φι-
λόπατρις. Ἀλλὰ τοιαύτη σημασίαν ἐδόθη ἀπὸ τοῦ Γάλλου, ὅχι ἀπὸ τοῦ
Ἑλλήνου, εἰς τὴν λέξιν Πατριώτης (Patriote). Τοῦτο βέβαιον δὲν μᾶς ἐμ-
ποδίζει νὰ πολιτογραφῆσωμεν τὴν ξένην σημασίαν· ὅτι μᾶς ἐμποδίζει εἶναι
τὸ ὑπερήφανον καὶ κομπῶδες τῆς ὑπογραφῆς. Ὁ Γάλλος ἐπαινῶν τινὰ φιλό-
πατριν τὸν ὀνομάζει δικαίως Πατριώτην (Patriote)· ἀλλὰ δὲν τολμᾷ νὰ ὑπο-
γράφεται αὐτὸς Πατριώτης, ὡς οὐδ' ἤθελε τολμήσειν νὰ ὑπογραφῇ Φιλόπα-
τρις, ἢ Φιλοδέικαιος, ἢ ἡ ἀδολογὸς ἀγάπη τῆς πατρίδος ἦν' ἀχώριστος ἀπὸ
τὴν ἀγάπην τῆς δικαιοσύνης. Συγχωρεῖται ὁμοῦ καὶ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς κάθε
ἄλλον νὰ ὑπογραφῇ Πολίτης, ἔν ἥναι ἀληθῶς μέλος τῆς πολιτείας. Ἄλλο
χειρότερον. Ὅστις ἀπὸ μᾶς ὑπογράφεται Πατριώτης, ὅχι μόνον διαστρέφει
τὴν ὁποίαν ἐδίδαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν λέξιν σημασίαν, ἀλλὰ καὶ μεταβάλλει
ἀπὸ τοῦς Ἕλληνας εἰς τοὺς δούλους καὶ βαρβάρους. Πολίτην ὀνόμαζαν οἱ
Ἀθηναῖοι τὸν Ἀθηναῖον συμπολίτην αὐτῶν, καὶ Πατριώτην τὸν γεννημένον
εἰς τὰς Ἀθήνας βάρβαρον ἢ δούλον. Πατριῶται εἰ δούλοι Ἑλλήνων, Πο-
λίται δὲ οἱ ἐλεύθεροι λέγει ὁ Φώτιος. Πατριῶται ὀνομάζοντο ἀκόμη καὶ
μεταξὺ τῶν οἱ τοιοῦτοι βάρβαροι ἢ δούλοι. Πατριώτης ὁ βάρβαρος λέγεται
τῷ βαρβάρῳ, καὶ οὐ πολίτης κατὰ τὸν αὐτὸν Φώτιον. Ἄλλο χειρίστον. Τὸ
Πατριώτης ἐδίδετο ἀκόμη καὶ εἰς τὰ ἄλογα ζῶα, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἄψυχα.
Ὁ Κύρος εἰς τὸν Ξενοφῶντα (Κύρ. παιδ. II, 2, § 26) ὀνομάζει Ἴππους πα-
τριώτας τοὺς ἐντεπίους (indigènes) τῆς Περσίας Ἴππους· εἰς τὸν Σοφοκλέα
(Οἰδ. τυρ. 1091) τὸ ὄρος ὁ Κιθιρὼν λέγεται Πατριώτης Οἰδίπου, ἡγοῦν
συντοπίτης ἢ συμπατριώτης (compatriote) τοῦ Οἰδίπου».

Ἄλλ' ἡ διδασκαλὶα τοῦ αἰοιδίμου ἀνδρὸς ὑπῆρξε φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ.
Οὐδαμῶς οὔτε οἱ κατ' αὐτὸν οὔτε οἱ μετ' αὐτὸν Ἕλληνες προσέσχον τὸν νότον
τοῖς ὀρθῶς παρατετηρημένοις· ἴσως δ' ἀπέβλεψαν μᾶλλον εἰς τὴν προχείρως
πῶς καὶ ἀνεπισκέπτως προσηνεγμένην γνώμην «Τοῦτο βέβαιον δὲν μᾶς ἐμ-
ποδίζει νὰ πολιτογραφῆσωμεν τὴν ξένην σημασίαν». Οὕτω δὲ συνήθη ἀπέβη
ἡ χοῆτις τοῦ τε πατριώτης ἀντὶ τοῦ φιλόπατρις καὶ τοῦ ἀφῆρημένου πατριω-
τισμοῦ (patriotisme), ὥστ' οὐδὲν σχεδὸν συχνότερον τῶν ὀνομάτων τούτων
οὔτ' ἀναγινώσκεται οὔτ' ἀκούεται ἐν τῇ μοχθηρῶς καὶ ἐπικτήτως διακειμένῃ
γλώσσῃ τῶν νέων Ἑλλήνων. Ἡμεῖς οὐδὲν ἀντιλέγομεν ἂν τις τῇ τῶν μετα-
γενεστέρων συνηθείᾳ ἀκολουθῶν ἢ τῇ καθωμιλημένῃ φωνῇ ἀρεσκόμενος πα-
ρὰ λαμβάνῃ τὸ πατριώτης ἀντὶ τοῦ συμπολίτης, δὲν δυνάμεθα δ' ὁμοῦ νὰ μὴ
ἀποδοκιμάζωμεν σφοδρῶς τὴν ὅλως ἐκφυλον καὶ ἀνελλήνιστον χρῆσιν τοῦ πα-
τριώτης ἀντὶ τοῦ φιλόπατρις.

Ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν ἡμετέρων προγόνων ὁ φιλὼν τὴν πατρίδα ἐκκλεῖτο
φιλόπατρις, ὡς ὁ φιλὼν τὴν πόλιν φιλόπολις, καὶ τοῦναντίον ὁ μισῶν τὴν
πατρίδα μισόπατρις, ὡς ὁ μισῶν τὴν πόλιν μισόπολις. Τοῦ μισόπατρις οὐδὲν

ἄλλο ἡμεῖς παρὰδειγμα γινώσκομεν πλὴν τοῦ κειμένου ἐν ταῖς Διατριβαῖς τοῦ Ἐπικτήτου Γ', κ', 6 «τὸν ἀγεννῆ; τὸν μισόπατρι; τὸν φιλόφυχον;».

Ἐν ταῖς εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίαις Πλ. 900 φέρεται «Τὸ μὲν φιλόπολις κοινόν, τὸ δὲ φιλόπατρις Ἀττικόν». Πρβ. καὶ Σουῖδ. «Φιλόπατρις: ὁ φιλόπολις. Καὶ τὸ μὲν φιλόπολις κοινόν, τὸ δὲ φιλόπατρις Ἀττικόν». Ἡ γνώμη αὕτη εἶνε ψευδής, ὅν μὴ ὑποληφθῇ κατὰ τὸν Δινδόρφιον καὶ ἄλλους ὅτι μετελλάγη ἡ θέσις τοῦ κοινόν καὶ τοῦ Ἀττικόν.

Ἡ Ἀττικὴ διάλεκτος μόνον τὸ φιλόπολις γινώσκει. Ἀριστοφ. Πλ. 900:

Α. ὅτι χρηστὴς ὢν καὶ φιλόπολις πάσῳ κακῶς.

Β. οὐ φιλόπολις καὶ χρηστός; Α. ὡς οὐδεὶς γ' ἀνὴρ.

(Πρβ. καὶ 726). Θουκυδ. Β', 60 «φιλόπολις τε καὶ χρημάτων κρείττων». Γ', 92 «φιλόπολις ποτε δοκῶν εἶναι». Ξενοφ. Ἱέρ. Ε', 3 «ἔτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι». Πλάτ. Ἀπολ. σελ. 24, Ε' «πρὸς δὲ Μέλητον τὸν ἀγαθὸν τε καὶ φιλόπολιν» (Πρβ. καὶ Νόμ. σελ. 694, γ', κτλ.). Ἰσοκράτ. πρὸς Νικακλ. 15 «πρὸς δὲ τούτοις φιλόφρονον εἶναι δεῖ καὶ φιλόπολιν». Λυκούργ. κατὰ Λεωκρ. 3 «ἥσπερ — οὐ φιλόπολιν ἀλλὰ φιλοπράγμονα δοκεῖν εἶναι». 43 «δικαστὴς φιλόπολις καὶ εὐσεβεῖν βουλόμενος», κτλ. Ἐν τῷ Ῥήτῳ 158 κεῖται ὁ τύπος φιλόπολις. Λέγεται δὲ καὶ φιλόπολις ἀρετὴ παρ' Ἀριστοφάνει Λυσιστρ. 547 καὶ γνώμη φιλόπολις παρὰ Λουκιανῷ Τυραννοκτ. 14 καὶ ἦθος φιλόπολι παρὰ Πολυδεύκει Γ', 65.

Τὸ φιλόπατρις εἶνε τῶν μεταγενεστέρων ἴδιον. Πολύβ. Α', ιδ', 4 «καὶ φιλόφιλον δεῖ εἶναι τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ φιλόπατριν». Πλούταρχ. Φαβ. Μαξ. 12 «λαμπρὸς γὰρ ἀνὴρ καὶ φιλόπατρις» (Πρβ. καὶ Πελοπ. 8, κτλ.). Λουκιαν. Περειγρ. 15 «ἀνέκτατον εὐθύς εἶναι φιλόσοφον, ἕνα φιλόπατριν». Ἀνθολ. Παλ. Ζ', 255 «τεκμηρίου Σαλαμῖνι καὶ ὀλκάσι τὸν φιλόπατριν», κτλ. Πλημμελῶς ἔχει ἡ γνώμη τῶν δοξαζόντων ὅτι ἐφέρετο παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ἡ λέξις φιλόπατρις τιθεμένη ἐπὶ τοῦ φιλοῦντος τὴν Ἑλλάδα τὴν κοινὴν πατρίδα κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν φιλοῦντα τὰς Ἀθήνας τὴν ἰδίαν πόλιν, ὅστις φιλόπολις ὑπ' αὐτῶν ὠνομάζετο. Τῆς ἀναλήθους ταύτης γνώμης εἶνε καὶ ὁ Σταλδωμῖος Πλάτ. Ἀπολογ. σελ. 92 ἐκδ. δ'.

Ἐν τοῖς Σφηξὶ τοῦ Ἀριστοφάνους στίχ. 1465 ἀναγινώσκεται:

πολλοῦ δ' ἐπαίνου παρ' ἐμοὶ
καὶ τοῖσιν εὖ φρονοῦσι
τυχὼν ἀπειτὴν διὰ τὴν
φιλοπατρίαν καὶ σοφίαν
ὁ παῖς ὁ φιλοκλέωνος.

περὶ οὗ ἐν τοῖς παλαιοῖς σχολίοις εἶνε γεγραμμένον «Διὰ τὸ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἡγωνίσθαι ἢ τοῦ πατρός». Τὸ δεύτερον φαίνεται ἡμῖν ἀποδεκτότερον.

Παρατηρητέον δ' ἐν τέλει ὅτι καθ' ἑαυτὸ ἐνίοτε τὸ σύναρθρον εὐδέτερον τοῦ τε φιλόπολις καὶ τοῦ φιλόπατρις ἐκφερόμενον ἔχει τὴν δύναμιν τοῦ ἀφρη-

μένου, οἷον Θουκυδ. Γ', 92 «τό τε φιλόπολι οὐκ ἐν ᾧ ἀδικούμεν ἐχόν». Πλούταρχ. Ἠθικ. σελ. 119, γ' «τό πενθεῖν παρωσάμενον καὶ τὸ φιλόπατρις πρὸ τῆς τῶν ἀναγκαιῶν συμπαθείας ἐπιδειξάμενον». Συνέσ. Ἐπιστολ. ΡΓ' «ἡτιᾶσω τὸ τῆς γνώμης φιλόπατρις». Ὁ Λυκούργος ἐν τῷ κατὰ Λεωκράτους λόγῳ § 100 εἶπε «πρὸς ἃς ἀποβλέποντας καὶ θεωροῦντας συναθίζεσθαι ταῖς ψυχαῖς τὸ τὴν πατρίδα φιλεῖν».

ΠΕΡΙ ΥΠΝΟΒΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠΝΟΛΟΓΙΑΣ*

Ἄν λαμβάνω τὸν λόγον ἐν φιλολογικῷ συλλόγῳ περὶ ἀντικειμένου ἄλλοτρίου τῶν εἰδικῶν μελετῶν καὶ ἀσχολιῶν μου, τούτου αἰτία εἶναι, ὅτι ἐκ τυχαίας ὁλῶς περιστάσεως ἔμαθον σχετικὰ πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο γεγονότα, ὧν τὴν ἀνακρίνωσιν εἰς τὸ κοινὸν ἐθεώρησα ἐπιβλαβήν μοι ὑπὸ καθήκοντος ἐπιστημονικοῦ, προτραπείς ἄλλως εἰς τοῦτο καὶ ὑπὸ ἀξιοτίμων τοῦ εὐγενοῦς τούτου συλλόγου μελῶν, καὶ ὅτι ἡ μετάδοσις αὐτῶν δὲν ἀπαιτεῖ ἰδιάζουσάν τινα ἐπιστημονικὴν ἱκανότητα καὶ ἐμπειρίαν, ἀλλὰ τὴν κοινὴν τῶν γραμμάτων μάθησιν. Τύχαιον ὄντως πάντῃ γεγονός, ἡ ἐν τῇ οἰκίᾳ μου ὡς οἰκέτου διατριβὴ ἐφ' ἱκανὸν χρόνον προσώπου, πεπρoικισμένου διὰ τῆς ιδιότητος τοῦ ὑπνολόγου καὶ ὑπνοβότου, ἔπεισε καὶ ἐμέ καὶ πάντας τοὺς ἰδόντας αὐτὸ καμώμενον, ὅτι ὅ,τι ἀναφέρεται περὶ τοῦ περιεργoτάτου φαινομένου τῆς ὑπνοβασίας καὶ ὑπνολογίας ἐν τοῖς μέχρι τοῦ νῦν ἐκδεδομένοις ψυχολογικοῖς συγγράμμασι καὶ τοῖς φιλοσοφικοῖς καὶ ἱατρικοῖς λεξικοῖς εἶναι πολλῷ τῆς ἀληθείας ὑποδεέστερον, ἢ μᾶλλον πικνύμασιν ἐλλιπές καὶ ἀτελές· τῆς προκειμένης δὲ ὁμιλίας μου πρόθεσις εἶναι ἡ ἐκθεσις τῶν λόγων, εἰς οὓς στηρίζεται ἡ πεποιθήσις αὕτη, ἥτοι ἡ διήγησις τῶν παρατηρηθέντων εἰς αὐτὸ ὑπνοβωτικῶν φαινομένων.

Τὸ περὶ οὗ πρόκειται πρόσωπον ἦν εὐτρέφης καὶ ὑγιεινῆς νεανίας, νοήμων εἰς ἄκρον, ἥς ἀρκτικὰ στοιχεῖα τοῦ ὀνόματος καὶ ἐπωνύμου εἶναι Σ. Χ., πρὸ ἐπέκεινα τῆς τριετίας παρουσιάσασα καταπληκτικὰ φαινόμενα ὑπνοβασίας καὶ ὑπνολογίας ἐν δεκαπενταετῇ ἡλικίᾳ. — Αὕτη, καθ' ἣν μὲν ἐποχὴν εἰσῆχθη ἐν τῇ οἰκίᾳ ἡμῶν, δὲν παρουσίασεν ἀμέσως τὰ φαινόμενα ταῦτα, ἢ τοῦλάχιστον δὲν εἶχομεν ἡμεῖς παρατηρήσει αὐτὰ, ἀλλὰ μετὰ βραχὺ χρόνου διάστημα ἀνέπτυξεν ἀμφότερα ταῦτα εἰς καταπληκτικώτατον καὶ παραδοξότατον ἐν ταύτῳ βαθμὸν δυνάμεως. Ὅ,τι κατ' ἀρχὰς παρατηρήθη εἰς αὐτὴν, διεγείραν τὴν προσοχὴν ἐμοῦ τε καὶ πάντων τῶν ἐν τῷ οἴκῳ, ἦν ὅτι, ὅτε κατεβόλλετο ἐκ τῶν καμμάτων τῆς ἡμέρας, κατελαμβάνετο κατὰ τὴν ὠρισμένην τῆς ὑπνώσεως αὐτῆς ὥραν ὑπὸ ὕπνου, καθημένη ἢ καὶ ὀρθία.

* Ἀπηγγέλη ἐν τῷ Συλλόγῳ τῇ 18 τοῦ μηνός.